

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25CoP/26/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2119204058
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Lucia Mizerová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2020:2119204058.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: Mgr. Lucia Mizerová a sudkýň: JUDr. Ľubica Spálová a JUDr. Martina Valentová, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: C. K., nar. XX.X.XXXX, zastúpené procesným opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, so sídlom Trnava, J. Bottu 4, dieťa rodičov: matky - Z. K., nar. XX.X.XXXX, adresa C., N. S. XXXX/XB a otca - Ing. V. K., nar. XX.X.XXXX, adresa C., A. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou: In Medias Res, s. r. o., so sídlom Trnava, Sladovnícka 13, IČO: 36 863 351, o zrušenie vyživovacej povinnosti, na odvolanie matky proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 39P/29/2019-74 zo dňa 8.1.2020, t a k t o

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **r u š í a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zmenil rozsudok Okresného súdu Trnava sp. zn. 21P/58/016 zo dňa 12.9.2016 v časti výživného tak, že počas trvania striedavej osobnej starostlivosti rodičov výživné na maloletú C. K., nar. XX.X.XXXX sa neurčuje, a to odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. § 26, § 62 ods. 1, 2, 4, 5, 6 a § 78 ods. 1 Zákona o rodine a vecne tým, že otec sa domáhal zrušenia vyživovacej povinnosti k maloletej z dôvodu, že maloletá je zverená do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, pričom kým v čase poslednej úpravy výživného bol príjem otca (r. 2016) vo výške štvornásobku príjmu matky, aktuálny čistý priemerný mesačný príjem otca predstavuje sumu 970,- Eur mesačne, pričom už mu neboli viac vyplácané dividendy zo spol. A., s. r. o., ktorá spoločnosť za posledné zdaňovacie obdobia nevykazuje žiaden zisk, čo má za následok zmenu okolností na strane otca, keď v súčasnosti má matka porovnateľný čistý priemerný mesačný príjem, teda príjmy rodičov sú približne rovnaké na oboch stranách. Matka navyše poberá rodinné prídavky na maloletú. Dĺžka osobnej starostlivosti obidvoch rodičov v rámci striedavej osobnej starostlivosti je rovnaká, otec zabezpečuje v čase osobnej starostlivosti všetky potreby maloletej C., preto je nedôvodné, aby otec naďalej platil výživné pre maloletú k rukám matky vo výške 200,- Eur mesačne. Matka so zrušením vyživovacej povinnosti otca na maloletú nesúhlasila, tvrdila, že pomery otca odôvodňujú plnenie vyživovacej povinnosti aj počas striedavej osobnej starostlivosti, pretože mala za to, že príjmy otca sú vyššie ako jej a otec má aj vyššiu životnú úroveň.

3. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie preukázané, že obaja rodičia v súčasnosti plnia vyživovaciu povinnosť k maloletej v rovnakom rozsahu svojou osobnou starostlivosťou a na základe preukázaných odôvodnených potrieb maloletej poskytujú maloletej aj výživu v rovnakom rozsahu, tak ako je upravená striedavá starostlivosť u každého z rodičov. Na základe toho dospel súd k záveru, že nie je dôvodné tvrdenie matky, že otec by mal zvýšenou mierou prispievať na výživu maloletej. Ak súd pri predchádzajúcej úprave výživného vychádzal z rozdeleného zisku spoločníka vo výške 26.023,93 Eur, ktorý rozpočítal na 12 mesiacov, po uplynutí doby 12 mesiacov sú príjmy oboch rodičov približne rovnaké, pričom mimoriadny príjem otca vo forme vyplatenia zisku nebol od poslednej úpravy otcovi vyplatený a

zisk bol ponechaný v spoločnosti na obnovu, resp. nákup nových vysokozdvížných plošín, pričom nákupy boli aj zrealizované. Súd pritom vychádzal z toho, že na to, aby spoločnosť bola konkurencieschopná a mala potenciál dosahovať zisk aj v ďalšom období, je potrebné vykonávať v nej investície, preto nákup vysokozdvížných plošín nie je možné vyhodnotiť ako výdavok, ktorý nebolo nevyhnutné vynaložiť. Otec je len 50% spoločníkom a na rozhodnutie o vyplatení zisku, je potrebný súhlas aj druhého spoločníka. Prípadný zisk spoločnosti bol znížený aj tým, že oproti predchádzajúcej úprave vzrástol príjem otca zo zamestnania. Podľa nesporných tvrdení oboch rodičov sú pritom výdavky na maloletú u oboch rodičov približne rovnaké (otec 270,- Eur, matka 280,- Eur), ktoré pri zohľadnení osobnej starostlivosti zodpovedajú možnostiam a schopnostiam oboch rodičov.

4. Súd tak uzavrel, že v danej veci nie sú dané predpoklady pre skúmanie potenciálne vyššieho príjmu otca, keď všetky potreby maloletej sú zabezpečené. Príjem matky je 851,34 Eur, príjem otca je 1.077,73 Eur, z ktorých otec prispieva matke sumou 200,- Eur mesačne, t.j. po zaplatení výživného na maloletú má matka k dispozícii 1.051,34 Eur a otec 877,73 Eur. Od posledného rozhodnutia tak došlo k zmene pomerov na všetkých stranách, u maloletej, ktorej výdavky sa s poukazom na vek a plynutie času zvýšili a ktoré sú u oboch rodičov približne rovnaké, na strane matky, ktorej príjem sa zvýšil o takmer 300,- Eur a k podstatnej zmene došlo aj na strane otca, u ktorého v čase rozhodovania súdu absentuje mimoriadny príjem vo forme vyplateného zisku vo výške 2.168,60 Eur mesačne, hoci jeho bežný príjem sa oproti predchádzajúcej úprave zvýšil. Na mimoriadnych výdavkoch maloletej sa pritom rodičia podieľali v rovnakom rozsahu. Vzhľadom na takto zistené skutočnosti, zmenil súd prvej inštancie rozsudok Okresného súdu Trnava sp. zn. 21P/58/2019 zo dňa 12.9.2016 v časti výživného tak, že počas trvania striedavej osobnej starostlivosti rodičov sa výživné na mal. C. neurčuje, a to odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu, ako to navrhoval otec maloletej.

5. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie matka maloletej pričom žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že návrh otca na zrušenie vyživovacej povinnosti zamietne. Ako odvolacie dôvody uviedla, že konanie má inú vadu, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (ust. § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP). Matka nesúhlasila so záverom súdu, že v súčasnosti nie sú splnené podmienky pre zachovanie vyživovacej povinnosti na maloletú v sume 200,- Eur mesačne, ani v sume nižšej. Súd síce správne konštatoval, že od posledného rozhodnutia došlo k zmene pomerov na strane maloletej, a to k zvýšeniu jej výdavkov s poukazom na vek a plynutie času, zároveň však v súvislosti s krytím jej výdavkov súd uviedol, že vo veci nie sú dané predpoklady pre skúmanie potenciálne vyššieho príjmu otca, keď všetky potreby maloletej sú zabezpečené. Súd však svoje argumenty bližšie neodôvodnil. S takýmto výkladom a aplikáciou zákonnej úpravy matka nesúhlasila, ide podľa nej o zjavné deformovanie práva a účelu právnej úpravy tým, že súd odmietol zisťovať skutočnosti nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci výživného. Pri rozhodovaní o určení výživného v prípade dieťaťa zvereného do striedavej osobnej starostlivosti rodičov je pritom kľúčové práve identifikovanie životnej úrovne, podmienok a pomerov v oboch výchovných prostrediach a až následne potom je možné pristúpiť k rozhodnutiu o potrebe určiť tomu/ktorému z rodičov výživné, s cieľom zabezpečiť aspoň približnú rovnováhu. Súd rezignoval na dôsledné zistenie majetkových pomerov, možností a schopností otca. Rozhodoval výlučne na základe zistenia, že potreby maloletej sú zabezpečené. Súd uviedol, že nakoľko otcovi po roku 2016 nebol vyplatený žiaden podiel na zisku, je nutné danú skutočnosť považovať za podstatnú zmenu okolností na strane otca, avšak uviedol, že aj v prípade, keby otec takýto príjem mal, súd by to nepovažoval za podstatné pre zachovanie vyživovacej povinnosti. Matka nesúhlasila so závermi súdu, že rozhodnutie o nevyplatení podielu na zisku a jeho použití na investičnú činnosť spoločnosti (ktorá je podľa vývoja tržieb v dobrej hospodárskej kondícii, keď tržby v roku 2016 boli na úrovni cca. 44.000,- Eur a tržby v roku 2017 a tiež v roku 2018 dosahovali úroveň viac ako 300.000,- Eur) je nevyhnutným nákladom, ktorý by mal mať prednosť pred výživným. Podľa súdu samotná skutočnosť, že vyčíslené výdavky na maloletú sú kryté oboma rodičmi v približne rovnakej výške, postačuje na záver, že ďalšie zisťovanie pomerov otca nie je potrebné. Súd sa nesprávne uspokojil s takýmto záverom a ďalej nevenoval pozornosť náležitému zisteniu rozhodujúcich skutkových okolností, najmä skutočnému určeniu disponibilných prostriedkov otca. Za preukázanú súd zobral výšku príjmu otca len na základe deklarovaneho príjmu zo zamestnania v spoločnosti G., s. r. o. a tento považoval za jediný a hodnoverný. Nezobral však do úvahy napr. to, že len deklarované náklady otca na krytie hypotéky, energií, výživného na obe deti a výdavkov na maloletú (a to bez ďalších nevyhnutných výdavkov, napr. na stravu, ošatenie, dopravu...) výrazne presahujú tvrdenú výšku príjmov otca. Súd sa vôbec nezaoberal tvrdeniami o

vlastníctve viacerých bankových účtov otca, napr. preverení stavu na bankových účtoch a uspokojil sa len s predloženým výpisom len z jedného stavu na bankových účtoch otca a aj to so zmazaným počiatočným a konečným stavom. Súd odignoroval skutočnosť, že otec nadobudol peňažné prostriedky z titulu vyporiadania zaniknutého BSM, vôbec komplexne nezisťoval osobné pomery otca, či štandard jeho životnej úrovne. Súd dokonca nezisťoval, či a aké má otec príjmy z jeho podnikania v spoločnosti A., s. r. o., v ktorej je jediným spoločníkom a konateľom. Mechanicky len opísal do rozhodnutia výsledky hospodárenia za roky 2017 a 2018. S takým to postupom súdu matka nesúhlasila, závery súdu považovala za predčasné a ťažko pochopiteľné, najmä preto, že odôvodnenie rozhodnutia neobsahuje relevantné dôvody, pre ktoré súd nevenoval náležitú pozornosť komplexnému posúdeniu majetkových/príjmových možností a pomerov otca a nezohľadnil skutočnosť, že v prípade otca ide o podnikateľský subjekt, súd teda nesprávne zisťoval a overoval hodnovernosť skutočnej výšky jeho zdrojov. V prípade podnikateľských subjektov, je nutné zaoberať sa aj charakterom nákladov, zvlášť vtedy, ak rodič - podnikateľ, uvádza príjmy rozporupne, deklaruje daňovú stratu, alebo sú jeho príjmy mimoriadne nízke. Kontrola jeho výdavkov by sa mohla vykonať vždy, aby sa mohli komplexne zistiť majetkové pomery takého rodiča. Každý podnikateľ sa totiž v rámci daňového priznania snaží čo najviac minimalizovať svoj zisk, aby mu následne bola vymeraná čo najnižšia daň. Rovnako tiež riadiť sa pri stanovovaní výšky výživného u podnikajúcich osôb len údajmi z daňového priznania nie je možné. Jedná sa totiž o údaje slúžiace na vykázanie daňového základu, ktoré však nemusia zodpovedať skutočnému príjmu z podnikania. Osobná spotreba, t. j. čerpanie finančných prostriedkov z podnikania pre vlastnú potrebu, totiž v daňovom základe nefiguruje. Podľa rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11CoP/8/2016 zo dňa 17.2.2016, súd pri určení výživného nemôže vychádzať z príjmu, ktorý je zistený len v teoretickej rovine. Matka tiež nesúhlasila so záverom súdu, že otcom deklarovaný príjem zo zamestnania (ktorý celkom evidentne nie je jeho skutočný a jediný príjem) a príjem matky, sú na približne rovnakej úrovni. Medzi vyčíslenými zdrojmi rodičov (matka 851,34 Eur a otec 1.077,73 Eur) je rozdiel 21% v prospech otca. Súd však nezohľadnil sumu 25.000,- Eur, ktoré prostriedky otec nadobudol z titulu vyporiadania zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

6. Ako ďalší odvolací dôvod matka uviedla, že napadnutý rozsudok nedisponuje dostatočným odôvodnením, rozhodnutie súdu považuje matka za nejasné, nezrozumiteľné a arbitrárne. Uviedla, že k základným právam účastníka konania obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. Ak súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú žalobcom, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojvoľnosti). Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Rozhodnutie súdu musí obsahovať odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Rozhodnutie súdu musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie. Podľa § 220 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozsudku podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozsudku a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Ak rozhodnutie súdu neobsahuje zákonné náležitosti, je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu porušuje právo účastníka na spravodlivý súdny proces a v konečnom dôsledku mu odníma možnosť konať pred súdom, pretože mu upiera právo dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia súdu a upiera mu tiež možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov. Odôvodnenie rozhodnutia má obsahovať dostatok argumentov a súčasne ich uvedenie má byť zrozumiteľné, súd je teda povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Súd je povinný dôkazy navzájom si odporujúce hodnotiť a ďalej zdôvodniť, napr. prečo niektoré z nich pokladá za nevierohodné, prečo niektoré odmietol vziať pri formulovaní rozhodnutia do úvahy, prípadne aj prečo sa niektorými dôkaznými návrhmi odmietol vôbec zaoberať. Tieto nedostatky odôvodnenia spolu s tzv. opomenutými dôkazmi (o ktorých súd nerozhodol vôbec) zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia. Z uvedených dôvodov považovala matka napadnuté rozhodnutie za nespravodlivé a nezákonné, ktoré vychádza z nedostatočného skutkového posúdenia okolností veci, prezentuje nesprávne právne závery a tieto odôvodňuje nedostatočne a

nelogicky. Súd rozhodol v rozpore s jeho elementárnou úlohou chrániť záujmy a potreby maloletého dieťaťa. Preto matka žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a návrh otca zamietol.

7. Otec maloletej samostatný odvolací návrh nepodal, k odvolaniu matky sa písomne nevyjadril.

8. Procesný opatrovník maloletej samostatný odvolací návrh nepodal, k odvolaniu matky sa písomne vyjadril, keď uviedol že s poukazom na výpoveď maloletej ohľadom úhrady jej výdavkov zo strany rodičov, ponecháva rozhodnutie v danej veci na súd.

9. Ďalšie vyjadrenia účastníci v odvolacom konaní nepodali.

10. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku účinného od 1.7.2016 - ďalej len CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - účastníkom, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP v spojení s § 62 ods. 1 zák. č. 162/2015 Z.z. účinného od 1.7.2016 Civilného mimosporového poriadku - ďalej len CMP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky ani pre potvrdenie ani pre zmenu napadnutého rozsudku, v dôsledku čoho je potrebné rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušiť a vec mu podľa § 391 ods. 1 CSP vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

11. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý v danom prípade ani nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vecne správne o zrušení vyživovacej povinnosti otca k maloletej C. (resp. o zmene vyživovacej povinnosti otca počas trvania striedavej osobnej starostlivosti).

12. Podľa § 62 ods. 1, 2, 4 a 5 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samy sa živiť. Obaja rodičia pritom prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Výživné má pritom prednosť pred inými výdavkami rodičov a pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča, súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

13. Podľa § 63 ods. 1, 2 Zákona o rodine, rodič, ktorý má príjmy z inej než závislej činnosti podliehajúcej dani z príjmu, je povinný preukázať ich súdu, predložiť podklady na zhodnotenie svojich majetkových pomerov a umožniť súdu sprístupnením údajov chránených podľa osobitného predpisu zistenie aj ďalších skutočností potrebných na rozhodnutie. Ak si rodič nesplní túto povinnosť, predpokladá sa, že výška jeho priemerného mesačného príjmu predstavuje dvadsaťnásobok sumy životného minima. U rodiča, ktorý má príjmy z inej než závislej činnosti podliehajúcej dani z príjmu, súd neberie do úvahy výdavky, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť alebo ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť v takom rozsahu v súvislosti s touto činnosťou, a možnosti a schopnosti povinného posudzuje podľa predpokladaného príjmu, aký by povinný dosiahol, ak by tieto výdavky nerealizoval.

14. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

15. Pri rozhodovaní o zmene výživného v zmysle citovaných ustanovení Zákona o rodine je nevyhnutné previesť porovnanie okolností dôležitých pre určovanie výživného tak v dobe skoršieho ako i nového rozhodovania, a to na základe spoľahlivých a úplných výsledkov dokazovania. Je

prítom potrebné prihliadnuť ku všetkým okolnostiam, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výživného, ak sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Zmena pomerov prítom môže byť odôvodnená buď subjektívne okolnosťami na strane povinného, resp. oprávneného, alebo objektívne napríklad vývojom životných nákladov. V zmysle valorizačnej klauzuly obsiahnutej v § 78 ods. 3 Zákona o rodine, už vývoj životných nákladov je objektívnou okolnosťou, ktorá sama osebe môže odôvodniť zmenu výšky výživného. Zmena výšky výživného je prítom možná najskôr od času, keď došlo k zmene pomerov.

16. Konkrétne výška výživného je potom ovplyvňovaná faktormi jednak na strane výživou oprávneného, jednak na strane povinného. Na strane oprávneného dieťaťa je potrebné skúmať jeho skutočné odôvodnené potreby s ohľadom na zákonnú mieru povinnosti rodiča, ktorá je daná tým, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov. Oprávnené potreby prítom nezahŕňajú iba stravovanie, ale sú dané širšie jednak potrebami bytovými, odevnými, zdravotnými, kultúrnymi a závisia predovšetkým od veku, zdravotného stavu, schopností živiť sa sám, schopností starať sa o seba a podobne. Medzi odôvodnené potreby nepatria len pravidelné mesačné výdavky, ale aj náhodné výdavky, ktoré napríklad súvisia so zdravotným stavom oprávneného, ako sú napr. liečebné náklady. Súd na ne musí pri určovaní výživného prihliadnuť. Na strane oprávneného sa tiež skúmajú jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery, existencia a počet iných osôb povinných poskytovať mu výživu a ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery, počet nimi vyživovaných osôb a výška takéhoto výživného ako i vyživovaciu povinnosť iných povinných voči týmto osobám. Na strane povinného rodiča je nevyhnutné prihliadnuť na okruh osôb, ktoré sú povinné poskytovať výživné dieťaťu a výšku a spôsob už poskytovaných plnení, kde je potrebné zohľadniť tiež starostlivosť o dieťa a jeho domácnosť. Na strane povinného sa prihliada tiež najmä na jeho schopnosti, teda faktické príjmy, ale i na jeho možnosti, teda na to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosti, zručnosti, pracovné skúsenosti i situáciu na trhu práce. Okrem toho je potrebné vždy vyhodnotiť i majetkové pomery oboch povinných rodičov. Táto kategória zahŕňa jednak majetok rodičov a jednak ich životný štandard, ktorým sa navonok prezentujú. Okrem uvedeného na strane povinného rodiča je vždy potrebné prihliadnuť k počtu, druhu, výške a dôvodnosti iných vyživovacích povinností a zároveň na okruh osôb, ktoré sú povinné týmto oprávneným poskytovať výživné, ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery. Povinnosťou oboch rodičov bez ohľadu na to, či s deťmi žijú v spoločnej domácnosti, je venovať všetky svoje sily dôslednému zabezpečeniu výživy svojich detí a podieľať sa tak na všestrannom vývoji svojich detí, ktoré nie sú schopné ešte samé sa živiť a ktoré sú z tohto dôvodu odkázané v plnej miere na svojich rodičov.

17. Prvoinštančný súd pri svojom rozhodnutí vychádzal zo zistení, že od poslednej úpravy výživného došlo k zmene pomerov tak na strane maloletej, ktorej odôvodnené potreby vzrástli, ako aj na strane povinných rodičov, keď príjem matky vzrástol na sumu 851,34 Eur mesačne (t. j. takmer to 300,- Eur) a príjem otca poklesol na sumu 1.077,73 Eur mesačne, keď mu nebol viac vyplatený mimoriadny príjem - rozdelený zisk obchodnej spoločnosti, avšak vzrástol jeho príjem zo zamestnania. Súd tak ustálil, že príjmy oboch rodičov sú aktuálne približne rovnaké, pričom aj výdavky oboch rodičov na maloletú sú približne rovnaké (otec 270,- Eur, matka 280,- Eur), obaja sa v rovnakom rozsahu podieľajú na osobnej starostlivosti o maloletú a všetky jej životné potreby sú tak pokryté zo strany oboch rodičov.

18. Matka v odvolaní namietala proti zmene úpravy vyživovacej povinnosti otca k maloletej počas trvania striedavej osobnej starostlivosti dôvodiac, že skutočný príjem otca je vyšší ako preukazovaný, keď výdaje otca výrazne presahujú tvrdenú výšku jeho príjmov, pričom súd nezisťoval životnú úroveň otca, pomery maloletej v oboch výchovných prostrediach, nezisťoval dôsledne majetkové pomery, možnosti a schopnosti otca, nepreveril všetky jeho bankové účty, nezisťoval, aké príjmy má otec v spoločnosti A., s. r. o., pričom u otca neskúmal jeho pomery komplexne s ohľadom na to, že ide o podnikateľský subjekt, ktorý sa prirodzene v rámci daňového priznania snaží minimalizovať zisk, aby mu bola vymeraná čo najnižšia daň. Ďalej dôvodila, že súd nesprávne uzavrel, že príjmy oboch rodičov sú približne rovnaké, keď rozdiel medzi nimi predstavuje 21%, mala za to, že súd mal zohľadniť finančné prostriedky, ktoré otec nadobudol titulom vyporiadania BSM vo výške 25.000,- Eur a tiež mala za to, že rozhodnutie súdu je nedostatočne odôvodnené.

19. Odvolací súd z obsahu spisu zistil, že otec maloletej je jediným spoločníkom a konateľom v obchodnej spoločnosti A., s. r. o., ktorá podľa daňového priznania za rok 2018 vykázala výsledok hospodárenia v sume 34,15 Eur, pri výnosoch 30.158,86 Eur a nákladoch 30.124,71 Eur. Predmetom

činnosti tejto obchodnej spoločnosti sú pritom prípravné práce pri realizácii stavby, uskutočňovanie stavieb a ich zmien, dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov, činnosť podnikateľských, organizačných a ekonomických poradcov, kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod), sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, nákladná cestná doprava vykonávaná vozidlami s celkovou hmotnosťou do 3,5 t vrátane prípojného vozidla. Podľa webovej stránky tejto spoločnosti, táto sa zaoberá najmä výstavbou inžiniersky sietí, pričom medzi jej projekty patrilo napr. aj Samsung Voderady - VN pripojenie; Tesco Hlohovec - telefónna a optická prípojka + rozvody VN; Mc Donald´s Trnava - prekládka VN, Pešia zóna Trnava - rekonštrukcia VN; Sídliisko ČSM Trnava - obnova rozvodov NN, Hubert Sereď - prekládka NN + OK; Kúpele Smrdáky - vybudovanie vnútornej optickej siete; Severný obchvat Trnava - prekládka VN a NN a mnoho ďalších projektov pre iné obce a obchodné spoločnosti. Daňové priznanie tejto spoločnosti za rok 2017 bolo otcom predložené neúplné, iba jeho prvé štyri strany, nie je z neho zrejmé, aké boli výnosy a náklady spoločnosti a odpisy majetku. Ďalej je otec 50%-tným spoločníkom a jedným z dvoch konateľov obchodnej spoločnosti G., s. r. o., ktorá má v predmete činnosti napr. veľkoobchod so stavebným a hutným materiálom, reklamnú a propagačnú činnosť, sprostredkovanie kúpy, predaja a prenájmu nehnuteľností, vedenie účtovníctva, prenájom strojov, prístrojov a zariadení a mnoho iného. Z webovej stránky spol. G., s. r. o. vyplýva, že realizuje najmä elektrotechnické práce a práce s vysokozdvížnými plošinami, pričom v poslednom období sa podieľali napr. aj na reštaurátorských prácach na súsoší na Trojičnom námestí v Trnave. Z potvrdenia tejto obchodnej spoločnosti však vyplýva, že nerozdelený zisk za roky 2017 a 2018 bol požitý na obnovu, resp. nákup nových vysokozdvížných plošín. Daňové priznania spoločnosti G., s. r. o. boli otcom predložené neúplné, znova len prvé štyri strany a rovnako z nich nie je zrejmé, aké boli výnosy a náklady hospodárskej činnosti tejto spoločnosti a ako boli zrealizované odpisy majetku. Maloletá o pomere starostlivosti oboch rodičov vypovedala na ÚPSVaR, avšak z jej výpovede vyplýva len to, že na uhrádzaní jej nákladov sa skutočne podieľajú obaja rodičia.

20. V danom prípade však chýba vyhodnotenie životnej úrovne každého rodiča, nakoľko obaja sa síce môžu podieľať na uhrádzaní celkových nákladov maloletej v polovici, avšak ich životná úroveň tým nemusí byť automaticky rovnaká. Zásadná odvolacia námietka matky spočívala totiž v tom, že skutočné príjmy otca sú vyššie ako deklarované, že tento má vyššiu životnú úroveň ako ona, žije nákladnejším spôsobom života a už len jeho výdavky sú vyššie ako tvrdený príjem.

21. V predmetnej veci sa jedná o zmenu vyživovacej povinnosti otca počas trvania striedavej osobnej starostlivosti rodičov, keď maloletá je u každého z rodičov rovnaký čas. Aj keď sa obaja rodičia podieľajú na úhrade potrieb maloletej približne v rovnakom rozsahu, môže byť rozdielna životná úroveň rodičov dôvodom pre určenie (tu ponechanie, či zmenu) vyživovacej povinnosti jedného z rodičov. Životnú úroveň dieťaťa totiž určuje rodič, ktorého životná úroveň je vyššia a cieľom je, aby bola zachovaná rovnaká životná úroveň dieťaťa u oboch rodičov.

22. V prípade striedavej osobnej starostlivosti, žije dieťa striedavo s každým z rodičov, pričom zákon nechápe ako pravidlo, že sa v tomto prípade výživné neurčí. Rozhodujúcou okolnosťou na strane povinného rodiča, je miera jeho schopností, možností a majetkových pomerov. Schopnosti možnosti a majetkové pomery rodiča, treba vždy posudzovať komplexne - najlepším ukazovateľom je práve životná úroveň rodiča. Smerodajná je pritom životná úroveň každého z rodičov, pretože platí prvoradá premisa, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni každého svojho rodiča. Životnú úroveň dieťaťa tak jednoznačne pozitívne ovplyvňuje majetkovo lepšie zarábajúci rodič. Miera životnej úrovne je zistiteľná rôznym spôsobom. Napríklad aj zistením výšky mesačných nákladov rodiča, a to najmä na tie položky, ktoré nie sú pre život nevyhnutné a signalizujú prebytok finančných prostriedkov. Výpovednú hodnotu má tiež skutočnosť, na akom motorovom vozidle rodič jazdí, aké sú mesačné náklady na toto vozidlo (leasing, pohonné hmoty, poisťky, servis a pod.), kde býva, aké má koníčky, či sú finančne náročné, ako trávi voľný čas, dovolenky a pod. Za schopnosti každého rodiča treba považovať jeho reálne zárobkové (prípadne aj majetkové) možnosti, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozhodnutia (nie sú rozhodujúce jeho skutočné zárobkové pomery), ktoré sú dané jeho fyzickými možnosťami, nadaním, množstvom získaných vedomostí a pracovných skúseností v odbore a pod. Do príjmu rodiča v pracovnom pomere treba zohľadniť aj benefity z pracovného pomeru, ako sú diéty, poskytnuté finančné náhrady za auto, resp. mobilný telefón tak, že ich súd započíta ako faktory určujúce životnú úroveň rodiča. Do príjmov rodičov treba započítať aj výnosy z majetku - úroky z účtov, podiely na zisku obchodných spoločností, odplaty za nájom a pod.

23. Pre určenie výšky vyživovacej povinnosti teda nie je smerodajné, koľko si rodič pracou, resp. podnikaním, či inou zárobkovou činnosťou zarobí, alebo či vôbec pracuje. Rozhodujúce je zistenie jeho potencionálnej životnej úrovne, ktorá je daná okrem majetkových pomerov aj jeho finančnými nákladmi na zabezpečenie uspokojenia jeho potrieb. Každý rodič má povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojho dieťaťa a až následne má právo využiť zostávajúce finančné prostriedky na uspokojenie svojich vlastných potrieb.

24. Pri zisťovaní príjmu povinného by sa súd nemal obmedziť len na tvrdenia povinného. Súd si zabezpečí najmä daňové priznania, zápisnice z valných zhromaždení spoločností, tak aby bolo zrejmé, aký bol hospodársky výsledok spoločnosti a aké zisky boli spoločníkom vyplatené resp. sú pripravené v majetku spoločnosti. Súd je však povinný tiež preskúmať dôvodnosť výdavkov uplatnených v daňovom priznaní, ktoré ako odpočítateľná položka priamo znižujú daňový základ. Až po ich zistení totiž možno rozhodnúť, ktoré z nich je nevyhnutné vynaložiť a v akom rozsahu v súvislosti so zárobkovou činnosťou povinného. Až po preskúmaní a vyhodnotení daňových výdavkov povinného, môže súd vyhodnotiť predpokladaný príjem, aký by povinný rodič dosiahol, ak by iné než nevyhnutné výdavky nerealizoval. Nemožno totiž poskytnúť ochranu špekulatívnemu správaniu rodiča, ktorý bude znižovať svoj príjem za účelom stanovenia čo najnižšieho výživného. Súd teda môže posúdiť charakter výdavkov uplatnených v daňovom priznaní najmä v prípadoch, keď daňová strata prevyšuje daňové príjmy, ale aj pri kladnom výsledku podnikateľskej činnosti. Súd pritom nemusí prioritizovať rozvoj podnikateľských aktivít povinného na úkor vyživovacej povinnosti. Na druhej strane však nemožno ani prezumovať zásadne nesprávnosť daňového priznania. Ak potom súd dospje k záveru, že určité výdavky nie sú nevyhnutné, pri určovaní výšky výživného bude vychádzať z potencionálneho príjmu, ako keby k realizácii uvedených výdavkov nedošlo. Princíp potencionality príjmov totiž umožňuje hodnotiť nielen životné okolnosti a pomery povinného rodiča, ktoré sú reálne dané, ale aj tie, ktoré by za určitých podmienok mohli existovať.

25. Ako teda vyplýva z vyššie uvedeného, rozdielnosť životnej úrovne oboch rodičov počas trvania striedavej osobnej starostlivosti sa premieta do výšky vyživovacej povinnosti toto z nich, ktorého životná úroveň je vyššia, aby životná úroveň dieťaťa zostala aj u druhého rodiča zachovaná. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie životnú úroveň otca v danom prípade dostatočne neskúmal a nevyhodnotil. Pri zrušení jeho vyživovacej povinnosti vychádzal len z toho, že mu posledné roky nebol vyplatený zisk z obchodných spoločností, ktorých je spoločníkom. Avšak neskúmal dôsledne skutočný hospodársky výsledok oboch spoločností, najmä, či údaje v daňových priznaniach (navyše neúplných) nie sú len určitou „optimalizáciou“ za účelom vzniku čo najnižšej daňovej povinnosti. Z predmetu činnosti a webových stránok oboch obchodných spoločností je pritom zrejmé, že sa zaoberajú činnosťami, ktoré sú v súčasnosti veľmi využívané, podieľajú sa na pomerne nákladných projektoch mesta Trnava, ako aj blízkyh obcí a väčších obchodných spoločností. Preto možno len ťažko uveriť, že hospodária s tak nízkym ziskom, ktorý navyše používajú len a jedine na obnovu svojho strojového zariadenia a napriek pomerne veľkým projektom, nemajú jej spoločníci okrem pravidelného príjmu, dosahujúceho približne priemer v hospodárstve SR, žiaden profit. V danom prípade bolo preto dôvodným skúmať skutočnú životnú úroveň otca, a to prvom rade jeho výsluchom na uvedené okolnosti, prípadne aj výsluchom maloletej na životnú úroveň otca a pomery v jeho domácnosti, prípadne preveriť životnú úroveň v domácnostiach oboch rodičov šetrením kolízneho opatrovníka. Otec mal byť tiež vyťažovaný na ozrejmienie predmetu svojej podnikateľskej činnosti, realizovaných zákazok a dosiahnutého výsledku, najmä s ohľadom na to, či takýto spôsob podnikania je pre neho vôbec prínosom a nebolo pre neho vhodnejšie sa zamestnať a dosahovať tak vyšší príjem, vzhľadom na jeho vzdelanie a prax.

26. Dôvodná bola tiež odvolacia námietka matky, že je potrebné zistiť stav na všetkých účtoch otca, jeho príjem v spoločnosti A., s. r. o. , ako aj okolnosť, že aj rozdiel v príjmoch rodičov vo výške 21% môže byť dôvodom pre ponechanie určitej vyživovacej povinnosti otca. Pokiaľ však ide o námietku matky, že u otca mala byť zohľadnená skutočnosť, že disponuje sumou 25.000,- Eur titulom vyporiadania BSM, tak odvolací súd k tomuto uvádza, že táto suma predstavuje vyrovnačný podiel otca, na ktorý mu vznikol nárok v dôsledku vyporiadania BSM, keď matke zrejme zostali majetkové hodnoty v rovnakej hodnote. Ide teda iba o určitú transformáciu majetku otca v súvislosti so zánikom manželstva, keď matka je vlastníčkou majetku v rovnakej hodnote, preto nemožno bez ďalšieho jednoznačne vyvodiť, že túto sumu má otec použiť na platenie výživného pre maloletú.

27. Prvoinštančný súd tak tým, že vec nesprávne právne posúdil, pokiaľ ide o posúdenie otázky životnej úrovne dieťaťa a komplexné vyhodnotenie pomerov otca s ohľadom na jeho podnikateľskú činnosť v súlade s ust. § 62 ods. 2 a § 63 ods. 2 Zákona o rodine, v dôsledku čoho nevykonal dostatočné dokazovanie na zistenie skutočností významných pre rozhodnutie vo veci samej o výživnom pre maloletú Terezu, ktoré dokazovane vzhľadom na jeho rozsah nie je hospodárne dopĺňať v konaní pred odvolacím súdom, preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie s použitím ust. § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

28. Povinnosťou prvoinštančného súdu, viazaného vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP), bude v ďalšom konaní zabezpečiť si dôkazy (§ 35 a § 36 CMP) potrebné pre komplexné posúdenie životnej úrovne a príjmových pomerov otca, predovšetkým pokiaľ ide o zistenie hospodárskych výsledkov jeho obchodných spoločností, ich odôvodnených výdavkov, ako aj zistenie skutočných celkových životných nákladov otca, či deklarovaný príjem otca cca 1.077 Eur zodpovedá jeho výdavkom, životnej úrovni, nákladom na správu jeho majetku, vykonané dôkazy riadne vyhodnotiť, následne s použitím príslušných hmotnoprávných ustanovení vo veci výživného pre mal. Terezu opätovne rozhodnúť; pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP odôvodniť. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o náhrade trov konania, včítane náhrady trov tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP a § 58 CMP).

29. Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

Oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. Exekučný poriadok, ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie (§ 38 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z.z.). Exekúciu vykoná ten exekútor, ktorého v návrhu na vykonanie exekúcie označí oprávnený a ktorého jej vykonaním poverí súd, ak osobitný predpis alebo tento zákon neustanovuje inak (§ 29 zákona č. 233/1995 Z.z.).

Podľa štvrtej časti CMP (§ 370 až 391) sa postupuje pri výkone rozhodnutia, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému. Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia (§ 376 ods. 1 CMP). Súd môže nariadiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP). Podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých upravuje vyhl. MS SR č. 207/2016 Z.z.